

Kultuuriauhind Tsibihärblästele

Mi kõik tii kultuuri, mõni rohkõmp tööõ veido vähämp - egäüts tii ummamuudu, nii kuis mõist ja hääs arvas. Mis om kultuur? Kultuur omgi elo, mis koosnõs pärimusõ vahtsõst herätämistö, hoitmisöst ja parhillatsõl aol edesi kandmisöst. Hää om, et viil om vanu inemisi, kiä tahtva ja mõistva opata nuuri. Setomaal om ka

säräsilmiga latsi, kiä kõik midägi tegevä: üts laul, tööõ mõist käsitüüd, kolmas mäng määnestki pilli ja nii edesi.

Näütüest Tsibihärbläseq om lisas laulmisõlõ esi' opnu ja püüdnu ka töisilõ nuurilõ opata kõikõ, mis om kuigimuudu seotu seto kultuuriga.

Timahava saa leelopark 20 aastadsõs. Sääne illos tsõõrik

nummõr om silmä tsusanu ka Kulka (Eesti Kultuurkapital) rahvalõ. 7. vahtsõaastaga pääväl anti Kunstimuseumih (KUMU) leelopargilõ üle kultuurkapitali aastapremia.

Sündmus oll esi hõste uhkõ. Kohalõ oll tulnu kõik-sugutsit karvatsit ja sulõliid-si. Tsibihärbläseq olliva' hindäga üteh võtnu ka löhi' - noidõga sis mintigi auhinda, uhkõt klaasist kujju, vasta võtma. Laulti kats laulu. Peräst ütäl Harri Volmer, õt oles pidanü õnnõ viimatsõ laulu laulma, a mida tä ka tiid.

Säänestest preemiatest om õks kassu, kuna naidõ abil saa alosta töisisi põnovit projektõ, mis puudutasõ umakultuuri. Eloh om õks nii, õt saa' ai õnnõ õhust ja armastusöst är ellä, sjoõ kulutuuriga om kah samamuudu. Tiit asja rõõmuga ja niisama hindä hääst, a vaihtõpääll piät süümä kah.

MERLIN LÖIV

Tunnustusõ ja teno kätte saanu Tsibihärbläse' inne kodosõitu KUMU (Kunstimuseumi) iih.

Merlin Lõivu foto

Uma eloviis võtt süäme

Sagõhõhe pääle põhikooli vai keskkooli lõppu lääva' noorõ edesi oppma kohegi mujjalõ. Saava' sääl hää haridusõ ja võibolla' tüü nii pere.

A ku hindä olõminõ om kõrrah, tulõ tahtminõ kodo tagasi tulla'. Setomaal om pal' lo pia-aigu laonu huunit, kohe om nuuril hää uma ja lämmi

tarõkõnõ tettä. Sääl oma ka latsil hää kasuda ja paljajalo moro pääl joosta'.

A Setomaal saa-i ellä' ilma, õt sa ei puudus kokko tsipa vai tsipa rohkõmp kultuuriga. Ja nii omgi. Setomaal om pal' lo pidosid, kohe noorõ kokko tulõva' ja sõs üteh kuuh laulu ja tantsu vallaalõ löövä'. Mis olõs

lost. Ma usu's, õt esi' või naada laulma vai tandsma kah niimuudu, nagu nimä' tuud tegevä'. Nii kui ka maalt liina län-nü latsõ' - nä saava' haridusõ, a jalki tulõva' kodo tagasi. Pia sääne asi oll mukka kah. Ma olli kõik vahtsõ ja huvitava är pruuvenu. A sõs tull tahtminõ saia' samast uma kodokotusõ kultuuri ja eloga. Ja nii trehvisigi laulma kodokotuse leelokooin. Sinnä' minemine andsõ mulle veiga pal' lo vahtsõid kogemusi, näütüest läts är' mu mant hirm laulda' suurõlõ rahvalõ. Oppsõ tundma uma kiilt ja kultuuri läbi laulu ja tantsu, mille perrä parhilla mu süä kisk.

Parhilla ei märgota umma ello ilma pühhi ja praasnikita ettegi. Sjoõ olõ'i mino jaos kommerts vaid joba nigu elostiil. Siit saa kõikaig midägi mano oppi. Sjoost saa'i sul ilmahki villänd. Seto eloviis võtt su süäme, meele ni kihä.

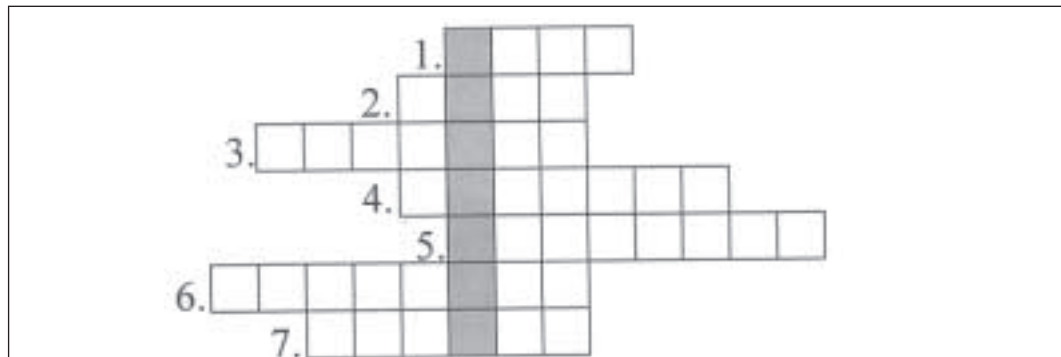
ENNA JUHKAM

Esi tettü - hõste tettü! Enna Juhkam kudamah.

Maarja Hörna foto

laul ilma tant-suta ja töistpidi? Parhilla märgoda kasvai hindä pääle. Ka mu juurõ' piasi olõma kohki kavvõndõh Setomaal. Kuigi nä omma kavvõndõh, om mul Setomaaga uma köüdüs olõmah. Ma taha hõste pal' lo praasnikist ja pühhist ossa saija. Himo laulu ja tantsu perrä om veiga suur. Peris väigokõsõna saa's ma arvo seto paabadõ lee-

Otsi vastusõid:

1. Üts veiga hää Seto süük.
2. Tshukna keeleh om "HÄÄL", kuis tuu om Seto keeleh?
3. Tshukna keeleh om "KÜLMETAB", kuis tuu om Seto keeleh?
4. Tshukna keeleh "VALETAMA", kuis tuu om Seto keeleh?
5. Tshukna keeleh "LOLLITAMA", kuis tuu om Seto keeleh?
6. Tshukna keeleh "LENNUK", kuis tuu om Seto keeleh?

7. Tshukna keeleh "PÜKSID", kuis tuu om Seto keeleh?

Pääll puult alla' poolõ saat üte kotusõ, kos om hää olla'.

Õigõ vastusõ' saada' nuuri lehe päätoimõtjalõ aadressi pääle: maarahorn@hotmail.ee
Loosimi üte vällä, kes õigõhe om tennü ja annami ka väigokõsõ auhinna.

Jutataminõ Setomaa portaali tegija Kaja Tullusõga

• Mis om Setomaa portaal ja mis om tä mõtõ?

Kaja Tullus: Taa om Setomaa Valdada Liidu märgotus - mõtõh om Setomaa kot-silõ tiidä anda' turismi-inemistõlõ ku ka ummilõ setodõlõ.

• Mille sa naksit säänt-se jandiga tegelema?

Kaja Tullus: Oll kim-mäs tahtminõ tüütäda Lõuna-Eestih. Uma velenaanõ om kah Setomaalt peri (Mokornulgast, Küllätüvä küläst). Ega ma Setomaast pallo es tiia' - veiga veido, a sõs oll hüä aig asi üle võtta. Sääne tehnilinõ tüü, midä ma veiga mõista-i, oll jo är' tettü. Mullõ jäi õnnõ materjal otsi ja kaiä'. Sisu poolõst naksi ma peris nullist pääle. Turistõlõ oll vaja info kõik ütte patta panda, õt na' arvu saasi'. Minno avit Maivi Laar ja Setomaa listist saie kah ütte ku töist. Merlin Lõiv lubasi ummi pilte üles panda. Tahasi ka Petseri poolõ pääll veidokõnõ

rikalendri om paika pantu Setomaa kultuurikalendri per-rä. Koskil 10 vahtsõt tiidäand-mist om kah tulnu. Ku miäkit toimus, sõs võis õks mullõ ki-rola ja ma panõ Internetti üles.

• Mismuudu tüütäs tu setodõ andmõbaas?

Kaja Tullus: Sjoõ and-mõbaasiga saat töisi setodõ-ga ühendust võtta, kui vaja om. Pal' lo om sääl inemisi, kes esi' ei elä alalidsõlt Setomaal. Piiritagosit inemisi olõ'i üt-tegi. Paprõ pääl kirja pandjit om olnu 20-25 inemist. Ma mõt-lõ, õt vast olõsi rohkõmp seto-sid hinnäst üles märknü, ku in-ternetiportaalist viil rohkõmp kõnõlda. Arvuditunnih võis-i' oppaja näüdäda Setomaa le-hekülge ni avitada ankeeti täü-tä. Pääle sundi õks õi saa'. Või olla' ka tundi, õt inemise' pä-se-i arvudilõ mano. Tuuperast saa ka paprõ pääl hinnäst se-tost nimetä. Ku määnegi pido om, sõs võis sinnä' üteh võt-

Seto Kongressi Vanemate Kogu ja Setomaa Valdade Liidu ühis-koosolekul (vasakult) Eha Niglas, Jane Vabarna, Margus Timmo, Kaja Tullus.

Arvi Matvei foto

turismiinfot. Sääntsete iloko-tustõ kottalõ om küll tsipa jut-tõ, a tuud om veido. Naid, kiä omma' nõvvuga avitanu, om joba sjoõ lühko aoga olnu pe-ris pallo. Kõkõ olõ-i viil joud-nu ärki tetä'.

• Kuis om parhilla olukõrd Setomaa portaalih? Pal' lo om kae'it ni kuuhtüüd tegeviti inemisi?

Kaja Tullus: Mõista'i õkva nii üldä. Kae'it om peris pal' lo olnu tuu ao perrä, mis tuu leht om üleväh internetih olnu'. Ku detsembri algusõh kõigilõ nä-tä anti tuu leht, sõs lõpust oll sjoõ arv nii 400-500 inemisõ pääl, a parhilla om jo jaanuarih üle 600 huvilitsõ käünü kaemah.

Avalikõ tegemistõ kot-silõ õks antas tiidä, a kultuu-

ta naid paprit.

• Mis om viil puudu ja midä tahat paranda?

Kaja Tullus: Tahasi kul-tuurikalendrihe mano pan-da pikembä jutu' pühhi kot-silõ. Sääne taustainfo, mis olõ-si hüä ka turistõlõ, tshukni-dõlõ. Parhilla om puudus kah Setomaa Valdade Liidu info. Võis olla' ka seltsidõst veidokõ rohkõp juttu. Tuu piä'i olõma sääne jutt - ta võis olla' ka link.

A kõik saava' avita, ku saat-va aadressil kaja@setomaa.ee mullõ kõiksugumatsi juttõ vai märgotusi, kuis võisi olla'. Ma esi saa kah sjoost tegemisöst nii tarkust ku hüvvi mõttit.

Setomaa portaali amõtlik lehekülge om www.setomaa.ee.

MAARJA HÖRN

Mitu last oll koolih...?

2005. a. detsembrikuu „Setomaas“ oli mõistatus sellest, et kui Manni viis koolilastele korvitäie õunu, siis iga laps oleks saanud 3 õuna, aga 14 õuna oleks üle jäänud. Kui iga laps oleks saanud 4 õuna, oleks 18 õuna puudu tulnud. Mitu õuna oli korvis ja mitu last koolis? Õige vastus on: 32 last ja 110 õuna.

NOORTELEHE PANI KOKKU MAARJA HÖRN